

Boekverslag **Klaarlichte dag** (Anna Enquist)

Monique Vulto

© havovwo.nl (april 2003)

Titel: Klaarlichte dag
Auteur: Anna Enquist
Uitgegeven: Amsterdam 1996 (2^e druk)

Motivatie van mijn boekkeuze.

Gedichten lezen kán leuk zijn. Maar gedichten zijn iets heel persoonlijks. Sommige zijn prachtig en andere zijn onbegrijpelijk en saai, maar over welke gedichten in welke categorie thuishoren kan eindeloos getwist worden. Naar mijn idee houd ik het meest van eigentijdse gedichten en beeldspraak. Ik wilde het liefste een dun boekje, want als de verschillende gedichten geen verband met elkaar houden heb ik het na 30 gedichten wel ongeveer gehad. 'Klaarlichte dag' leek in alle opzichten een goede keuze. Wat betreft de beeldspraak was het alleen nog afwachten.

Korte beschrijving van de bundel.

'Klaarlichte dag' is een bundel van 59 bladzijden, met 37 gedichten. Deze gedichten zijn onderverdeeld in 5 'hoofdstukken': 'Over stof en ijs'; *Verblijf in Berlijn*, 'Heimwee', 'De weerspannige reiziger', 'Naar een ver land dichtbij' en 'Het reisverslag'.

Wanneer alle gedichten binnen één thema geplaatst zouden moeten worden, zou dit 'reizen' zijn, en dan met name 'de levensreis'.

Over stof en ijs

De eerste vier gedichten gaan hier over veranderingen. De overgang van dag naar nacht en de overgang naar een ander seizoen. Hierbij wordt vooral de verandering van het landschap beschreven.

De vijf gedichten die bij 'Verblijf in Berlijn' horen beschrijven plaatsen, gebouwen, personen en gebeurtenissen. Waarschijnlijk heeft Enquist deze in Berlijn gezien en meegemaakt.

Heimwee

Centraal staat hierin de heimwee naar vroeger. Naar toen de kinderen klein waren en naar toen zij zelf nog kind was.

De weerspannige reiziger

De reiziger in dit hoofdstuk is de mens. Deze maakt een reis door de tijd, een leven lang. Soms levert dit een gevecht tegen het leven op, soms een gevecht tegen de dood.

Naar een ver land dichtbij

Ook dit hoofdstuk gaat voornamelijk over de reis van de geboorte naar de dood. Met uitzondering van drie gedichten. Twee hiervan gaan over het beginnen van een nieuwe dag (en de eventuele nacht die daaraan vooraf gaat; waarin de dood overigens wél een rol speelt). Het andere land in het derde gedicht is een boot als leefgebied ("met twee hoorns aan boord").

Het reisverslag

Als de reis zoals in de vorige hoofdstukken de levensreis is, kun je deze gedichten beschouwen als gedeeltes van een reisverslag. Een verslag van het boodschappen doen, het vallen van de avond, het leren praten, een wandeling door het park en van een saaie dag.

Verwachtingen.

Ik verwachtte dat deze bundel voldeed aan de eisen, die ik vooraf had gesteld (zie motivatie). Dit bleek achteraf een juiste inschatting. Modern, herkenbaar, mooi geformuleerd, niet te dik en volop beeldspraak!

Boekverslag **Klaarluchte dag** (Anna Enquist)

Monique Vulto

© havovwo.nl (april 2003)

Kenmerken.

Lente

- 1 *Het klein hoefblad hield ik vroeger
scherp in de gaten. Wanneer, waar,
of het al. Ook de kale witte klaver
en later de rode met de roestplekken.*
- 5 *Wij schrokken nergens van terug
met onze manden en spaden. Weide
Stond in plaggen voor het keukenraam
te sterven, te snakken naar water.*
- 10 *Nu kweekt mijn zoon zijn geurend
riet op het balkon. Mijn dochter
spaart haar rozen. Al wat ik liefheb
heeft gebloeid, het is zover*
- 15 *geweest voor ik het wist. Ik
heb mij nergens mee bemoeid.*

Typografie: Slechts een kwart van de bladzijde wordt in beslag genomen en de lengte van de zinnen is ongelijk. Het gedicht heeft vier strofen: drie kwatrijnen en één distichon. De laatste strofe wordt dus als het ware 'afgekapt'. In die zin wordt ook gezegd: "...geweest...". Na de laatste strofe is ook het gedicht 'geweest'.

Rijm:	- volrijm	→	Gebloeid	-	bemoeid		
	- halfrijm	→	hoefblad	-	vroeger	-	roestplekken
			waar	-	klaver		
			wanneer	-	al		
			kale	-	klaver	-	later
			op	-	balkon	-	dochter
	- alliteratie	→	hoefblad	-	hield		
			wanneer	-	waar		
			kale	-	klaver		
			rode	-	roestplekken		
			wij	-	weide	-	water
			stond	-	sterven	-	snakken
			riet	-	rozen		
			geweest	-	wist		
	- rijkrijm	→	weide	-	wij		

Er is geen sprake van een rijmschema dat van toepassing is op het volledige gedicht. Alleen in de eerste strofe komt eindrijm voor en wordt het omarmend rijm gehanteerd.

Metrum: In 'Lente' tref je geen metrum aan. Wel wordt er duidelijk de klemtoon op bepaalde woorden gelegd. Dit komt in een aantal gevallen door het ritme dat de alliteratie veroorzaakt, bijvoorbeeld *rode roestplekken*.

Enjambement: Het enjambement wordt duidelijk toegepast in regel 14. Met "het is zover" maakt Enquist duidelijk dat de cirkel rond is; het is klaar. De tijd is precies een generatie verder. Wanneer je echter de volledige zin leest staat er: "...het is zover geweest voor ik het wist.". Hiermee zegt ze dat alles is gebeurd, voordat ze er erg in heeft gehad.

Ook in de zin erna wordt door het enjambement extra nadruk gelegd. Nu op het woordje 'ik'. Hierdoor verandert de betekenis van de zin. Nu staat er namelijk dat zij onschuldig is, wat betreft 'het gebeurde'. Zonder deze kunstgreep had de klemtoon op 'nergens' gelegen. De zin zou dan meer hebben betekend, dat zij overbodig was.

Boekverslag **Klaarluchte dag** (Anna Enquist)

Monique Vulto

© havovwo.nl (april 2003)

Literaire functie.

Dochter, dochter (2) (zie bijlage)

Dit gedicht bestaat uit vier strofen: één maal een terzine en twee maal een kwatrijn. Een duidelijk verband dat meteen opvalt is de overeenkomst in inhoud en opbouw van de eerste drie strofen. Enquist bedenkt hierin drie dingen die ze graag zou willen zijn: een bonte kraai, een windmolen en een rivier. Vervolgens legt ze uit waarom. In de vierde strofe lees je waarom ze de wens heeft iets anders te worden: 'de verhitte kinderen'.

Verder is er steeds sprake van beeldend taalgebruik: "Of een windmolen. Ze zouden eens zien wat ik ervan dacht,..." of "...een rivier (...) De ergste woede eruit gebeukt in de waterval, nu langzaam en sluw".

Stijlfiguren en beeldspraak.

Sportpark de kwakel (zie bijlage)

Tegenstelling: Het eerste gedeelte gaat over de wedstrijd: er staat wind en er zijn veel mensen. Er zal hier een hoop lawaai geweest zijn. Het tweede gedeelte begint met "en wordt stil". Dit gaat verder over de periode na 'de val'. Er heerst een angstige stilte.

Verder is er een wedstrijd gaande tussen een team "verse, pas begonnen jongens" en een team zware mannen.

Herhaling: Het gedicht begint en eindigt praktisch hetzelfde. R. 1: "Het bot kraakte en brak.", r. 16: "het kraakte; zegt de dokter: ja, het brak."

Pleonasme: "langzaam wadend": het is niet mogelijk om snel te waden.

Tautologie: "Zij wijken weg": wanneer zij wijken, gaan ze sowieso (verder) weg.

Asyndetische vergelijking: "Wij volgen langzaam wadend, drenkelingen, wiegend in een onbegrepen maat.": na de val van de jongen, lopen zijn ouders naar hem toe. Zij voelen zich als drenkelingen; verdoofd. Het kost even tijd om alles door te laten dringen.

Metafoor: "De kudde steigert en wordt stil": met de hier genoemde kudde wordt de groep spelers bedoeld, die deelnemen aan de wedstrijd.

"In de wedstrijd valt een wak." Hiermee wordt bedoeld, dat de wedstrijd stopt (en mogelijk even later alsnog doorgaat). Door de val is het afgelopen met de pret.

Metonymia: "Stampende benen doen de aarde schudden.": dit zijn de rennende jongens.

Reizen (zie bijlage)

Tegenstelling: De dichter wordt omschreven als 'een schoorvoetende reiziger', de woorden zijn echter 'reislustig'.

Parallellisme: In de laatste strofe komt de zin uit de eerste strofe met enige variatie terug.

R. 2: "...van het bed naar de tafel...", r. 13+15: "Van het bed naar de keuken (...) naar de tuin naar de tafel."

Dan is er nog een zin halverwege het gedicht: "Wie zullen ze zoenen (...), wie zal hen zien".

Personificatie en metaforen: Dit gedicht bestaat bijna volledig uit personificaties van verschillende voorwerpen: "Het papier drinkt de inkt. De woorden willen wel weg, ze verheugen zich op roomwitte geribbelde stranden, op de lichtflits van een omzweepende bladzijde. Wie zullen ze zoenen in het donker, wie zal hen zien. Reislustig zijn ze, de woorden, ze verdringen zich voor de uitgang."

Het gaat hier om een dichter die een gedicht aan het schrijven is. Het lukt blijkbaar goed (reislustig), want de woorden willen graag uit zijn hoofd en pen (de uitgang) naar het papier (de stranden) dat de inkt opneemt.

Wanneer twee pagina's op elkaar komen, raken de letters van de bladzijden elkaar (ze zoenen).

Het gedicht móet ook gelezen worden, want de woorden "verheugen zich op de lichtflits" en op degene die "hen zal zien".

Boekverslag **Klaarluchte dag** (Anna Enquist)

Monique Vulto

© havovwo.nl (april 2003)

Taalgebruik en stijl.

De taal in de gedichten in 'Klaarluchte dag' heeft een expressieve functie. Emoties als eenzaamheid, wanhoop, hulpeloosheid, heimwee, angst, opluchting en woede of wraak worden dikwijls beschreven en geuit in de gedichten van Anna Enquist.

Zij laat veel stijlfiguren en vormen van beeldspraak voorkomen en hanteert dan ook een zeer beeldende stijl. Ter illustratie een fragment uit het gedicht 'Benauwd': "*Het is niet bij te houden, wij zullen duizelig worden, omvallen, onszelf nog zien als laatste schaatsers op smeltende melk, zware sporen trekkend in ijs dat gelig zwelt aan de randen.*"

Een voorbeeld van ambiguïteit is te zien in *Dochter, dochter* (4).

1 *Hoe kan ik het uitleggen. Zo 'n kind
kan het niet helpen: zestig kilo
geworden, in de stad gaan wonen.*

5 *De moeder beheert het geheugen. Het kind
herinnert plakboeken en enkele liederen.
Geen uiteenscheuren is zo wreed. Altijd*

*geweten (later, groot) en nooit beseft
dat de tijd het hart er echt uit zou
rukken, dat rafelige randen en een*

10 *rood gat zouden achterblijven. Dat moet je
bedekken. Ze geloven je niet. Het kind kan
het niet helpen. Dat heeft ook verdriet.*

Het hart is hier op meerdere manieren te interpreteren. Zo kan het letterlijk opgevat worden. De dochter van Enquist, die in de stad ging wonen, kwam onder een vrachtwagen: het hart werd er letterlijk uitgerukt; een rood gat bleef over.

Het hart staat echter ook voor de ziel, de kern, de motor en het gevoel.

Dochter, dochter (3) (zie bijlage)

De titel kan voor mij twee kanten op: óf het is een roep om haar dochter, óf het is een soort berisping; afkeuring, (Tut, tut, tut. Dochter, dochter toch).

Het is een heel toegankelijk gedicht. Duidelijk en recht door zee. Het beschrijft een zeer herkenbare situatie, die zich waarschijnlijk in veel huishoudens, waarin iemand buitenshuis is gaan wonen, voordoet.

De belangrijkste zinsdelen in dit gedicht zijn: "...*twee dagen. Ik noem dat geen thuis-zijn,...*". Dit zinsdeel omvat bijna de hele thematiek: de vervreemding tussen moeder en dochter (wanneer zij op kamers gaat). De dochter ervaart deze twee dagen als 'thuis zijn', de moeder ervaart het als bezoek hebben.

De titel heeft dan ook de beide bedachte betekenissen in zich, denk ik. De moeder 'schreeuwt' haar dochter om aandacht en wijst daarmee tegelijkertijd haar geringe aanwezigheid af.

Het gedicht bestaat uit 12 regels en is niet verdeeld in strofen. Het gaat ook duidelijk over een korte periode en in zijn geheel over slechts één onderwerp. De thematiek is, zoals ik al eerder zei, te typeren als 'heimwee', maar ook 'moeder-dochter-relatie', of 'vervreemding' zou hier als de thematiek gezien kunnen worden.

Boekverslag **Klaarlichte dag** (Anna Enquist)

Monique Vulto

© havovwo.nl (april 2003)

In dit gedicht wordt vooral gebruik gemaakt van halfrijm: naast – waar – vandaag – maat – sta – naam – tranen – dagen. Alliteratie zie je voorkomen bij ketelkast – kleine; twee-en-twintig – tranen en beneden – bent – bed.

*“Nu sta ik weerloos
in tranen”*

Dit is een functioneel enjambement. De moeder kan niet alleen haar tranen niet tegenhouden, zij heeft ook niet meer de invloed op haar dochter, die zij ooit wel had.

Verder wordt ook gebruik gemaakt van enkele stijlfiguren. Zo worden de woorden “*twee dagen*” zowel aan het begin als aan het einde van het gedicht genoemd. Deze herhaling, om de nadruk te leggen op het feit dat 2 dagen thuis zijn geen ‘thuis-zijn’ is. En hier is dan meteen ook de paradox te zien, veroorzaakt door een verschil in gevoelswaarde bij ‘thuis’ zijn.

Van een opsomming is sprake bij de beschrijving van de gevonden schoenen: “*de kleine schoenen, de donkerblauwe, maat twee-en-twintig*”.

Wat betreft de beeldspraak vormt dit gedicht een uitzondering in Enquists bundel. Het gedicht kan in zijn geheel letterlijk worden opgevat, om het goed te begrijpen.

Ondanks het feit dat er blijkbaar weinig trucjes zijn toegepast, vind ik het een erg mooi gedicht: heel waar en heel raak.

Het kind uit vijfenveertig (zie bijlage)

Waarschijnlijk betekent de titel precies wat hij zegt: het gedicht gaat over een jongen of meisje dat is geboren in 1945.

Het is, in vergelijking met de andere poëzie in de bundel, een vrij lang gedicht, maar wel goed toegankelijk. Slechts enkele zinnen zouden problemen op kunnen leveren, zoals: “*Opluchting dreigde als een tweede dood.*”, of “*Als ik aan tafel zat stond er een horde hol van honger in mijn rug.*”.

De belangrijkste zin staat in de zesde strofe: “*Mijn vader had twee levens: één sloeg zijn brandmerk in het ander en het ander joeg een schaduw over mij.*”. Wat Anna Enquist wil zeggen is, dat ook al is zij pas ná de WO II geboren, hij toch invloed op haar leven heeft gehad, via haar vader. Deze zin geeft dat perfect weer.

De titel zegt blijkbaar niet zozeer hóe het leven van het kind uit vijfenveertig is verlopen, maar meer waardóór het op een bepaalde manier is gegaan. Het wordt geschreven vanuit ‘het kind uit vijfenveertig’.

Het gedicht heeft iets verwijtends. Opgekropte gevoelens (woede) uit haar jeugd zijn hierin verwerkt. Tegelijk spreekt er ook een soort bewondering voor haar vader uit: “*...dwong hij de vrede af. Hij vocht met storm.*” De thematiek van dit gedicht is schuld. Het is de schuld van de oorlog dat haar vader ‘zo’ is geworden en de schuld van haar vader dat haar leven ‘zo’ is verlopen.

Het gedicht is opgebouwd uit zeven strofen. Zes keer een terzine en ter afsluiting een distichon. Er ‘mist’ aan het einde dus een zin. De laatste woorden zijn “*ben ik vrij*”: niet langer gevangen (gerapporteerd) in het gedicht. De schrijfster heeft hier de *vrijheid* genomen een andere strofenbouw te gebruiken.

In de vijfde strofe staat de zin: “*Hij vocht met storm*”. ‘Storm’ kan hier zowel letterlijk als figuurlijk worden opgevat. Letterlijk vocht hij onder barre weersomstandigheden, figuurlijk zette hij zich voor de volle 100% in tijdens de strijd; hij vocht zeer agressief.

Telkens als er een witregel voorkomt springt het verhaal naar een andere plaats of manier van vertellen. Met uitzondering van de overgang van strofe 2 naar strofe 3. Hier is er sprake van een enjambement:

Boekverslag **Klaarlichte dag** (Anna Enquist)

Monique Vulto

© havovwo.nl (april 2003)

*“Verhalen gingen onvoorspelbaar
dicht en vragen ketsten terug.”*

Blijkbaar stopten verhalen niet alleen zeer plotseling, maar was ook de loop van een verhaal zeer verrassend. Zonder toepassing van het enjambement zou deze laatste betekenis niet van toepassing zijn.

De tegenstelling in het gedicht is de vergelijking tussen toen en nu. Tóen was zij gevangen in de schaduw, die het leven van haar vader over haar heen joeg. Nú leeft ze zelfstandig en is ze vrij.

Ook wordt er een zin herhaald: *“Mijn vader had twee levens.”* De eerste keer volgt hierna het soort leven, de tweede keer de gevolgen van de verschillende levens.

“Opluchting dreigde als een tweede dood.” zou als een paradox gezien kunnen worden. Waarschijnlijk bedoelt ‘het kind’ hiermee, dat zodra het ene gevaar voor haar vader was geweken, een volgend al weer op de loer lag. Met de opluchting van het overleven komt de dreiging van de volgende levensgevaarlijke situatie; een tweede (mogelijke) dood.

Er zit echter nóg een paradox in dit gedicht: *“Mijn vrijheid was een plicht.”* Normaal gesproken wordt vrijheid namelijk als een récht gezien. Haar vader heeft echter gestreden voor die vrijheid. Dankbaar, zou ze ervoor moeten zijn! En zich er bewust van zijn, dat die vrijheid niet iets vanzelfsprekends is.

“Als ik aan tafel zat stond er een horde hol van honger in mijn rug. Ik at.” Dit moet natuurlijk niet letterlijk worden opgevat. Dit ‘in haar rug staan’ is de gedachte aan al die mensen die niet (genoeg) te eten hadden. Zij had dit wel. Elke keer dat zij at, voelde ze blijkbaar een sterk schuldgevoel tegenover die mensen.

Met *“Een cel van hout”* wordt de kajuit bedoeld; het kamertje waar haar vader in stond tijdens zijn zeereizen.

Het moment, waarop ‘zij’ aan land gaat, is het moment waarop zij zelfstandig wordt, bijvoorbeeld op kamers gaat. In ieder geval het punt, waarop zij zich losmaakt van haar vaders invloed.

Enkele voorbeelden van de voorkomende volrijm: boot – schoot – dood en sloeg – joeg.

Enkele voorbeelden van de voorkomende halfrijm: dwong – vocht – storm – opluchting.

Enkele voorbeelden van de voorkomende alliteratie: voor – vol – verhalen – vragen – vuisten – vrede – vocht.

Een mooie combinatie tussen halfrijm en alliteratie zie je bij *“...een horde hol van honger...”*.

Krimp (zie bijlage)

‘Geen krimp geven’ betekent niets laten merken van pijn, de moed niet opgeven, volhouden. Hier is er echter wél sprake van krimp. Waarschijnlijk zal dit gedicht gaan over een pijnlijke herinnering.

Als tweede optie zou het hier om vereenzaming kunnen gaan. De persoon krimpt langzaam in elkaar en heeft zich bijna volledig onzichtbaar gemaakt voor zijn omgeving.

Het taalgebruik is heel beeldend. Enquist speelt op verschillende manieren met woorden, waardoor het werkelijke begrip pas komt na enkele keren lezen.

Het gedicht bestaat uit vier strofen. De middelste zin is geen distichon, waardoor deze zin eruit springt. Het betreft hier dan ook de belangrijkste zin van het gedicht: *“Zeldzaam is het oude leven dat voelt als immer”*: er zijn maar weinig oude mensen die nog volop toekomstplannen maken. Het leven van die mensen is grotendeels geleefd, ze zijn met de laatste etappe bezig.

Deze zin leidt min of meer naar de thematiek van het gedicht: ‘verveling’ of ‘zinloosheid’; het leven van oude mensen krijgt steeds minder inhoud. De dagen van de vertelster gaan voorbij zonder dat er iets gebeurt en zonder dat er nog iemand is die haar nodig heeft.

De titel betekent bij nader inzien niet, wat ik ervan verwacht had. Krimp heeft namelijk meer betrekking op de duur van het leven. Het resterende aantal te leven dagen wordt met de dag korter.

Herhaling van woorden zie je in de laatste zin: *“dat van mij, dat van mij eet.”* Het is echter geen werkelijke herhaling, want het woord ‘dat’ heeft een andere betekenis: het leven van mij, het leven dat van mij eet. In het laatste zinsdeel kan ‘dat’ niet vervangen worden door ‘het leven’.

Boekverslag **Klaarlichte dag** (Anna Enquist)

Monique Vulto

© havovwo.nl (april 2003)

En er is nog een soort herhaling. De dagen waaien tegen het raam en het echte leven slaat tegen het raam. Je ziet dat de actie versterkt wordt. Het leven wordt als verplichting gezien; er is niet vanaf te komen: "*Hoe de dagen mij ontkomen, steeds waait er een nieuwe tegen het raam.*"

De beeldspraak in dit gedicht zit hem in de 'handelingen' van de dagen. Zij waaien, zij slaan, zij eten. Enquist maakt dus gebruik van personificatie. Het effect hiervan is dat het leven hierdoor 'de schuldige' van haar verveling wordt. Want het leven eet van haar en tast haar aan.

Poëtica.

Anna Enquist heeft een heel alledaagse manier van schrijven. Haar verhalen gaan altijd over zeer herkenbare situaties en worden vaak verteld vanuit het ik-perspectief. Het leven als strijd, met de bijbehorende gevoelens van angst en woede is vaak het thema van Enquists werk, dat vaak dicht bij haar eigen leven ligt.

Ook afwezige vaders spelen vaak een belangrijke rol in haar romans, in het gedicht 'het kind uit vijvenveertig' zien we dit onderwerp terugkeren. "*Ontregelde mensen zet ze vakkundig en natuurgetrouw neer, maar haar lezers ontregelt ze niet*", zegt het NRC.

Dit alles komt in grote lijnen overeen met de inhoud van 'Klaarlichte dag'. Toch is er naast woede en angst nu ook af en toe plaats voor berusting.

Enquists werk is heel populair, maar trekt tegelijkertijd ook veel kritiek aan. Zo schreef Piet Gerbrandy in de Volkskrant dat Enquists poëzie niets van doen heeft met de moderne poëzie met zijn baldadige taal- en vormexperimenten.

"Aan Anna Enquist, de lieveling van poëzieminnend Nederland, is deze ontwikkeling geheel voorbijgegaan. Zij vertelt nog steeds toegankelijke verhaaltjes over het leven van een warmbloedige vrouw en moeder, die ze opluistert met goed herkenbare beelden, vergelijkingen en symbolen. Kennelijk weet ze duizenden lezers daarmee in het hart te raken en heeft ze iets te bieden wat veel zogenaamd meer geavanceerde dichters lijken te missen: hartstocht, inzicht, misschien zelfs wijsheid."

Hetgeen hij hier over Enquists werk zegt is precies wat 'Klaarlichte dag' ook bevat: emotie.

Mijn mening.

Ik vind 'Klaarlichte dag' een erg mooie dichtbundel. Blijkbaar ben ik als het 'gewone volk', dat massaal voor het werk van Anna Enquist stemt.

Ik vind het heel knap hoe Enquist de emotie, die uit de gedichten spreekt, weet te creëren. Blijkbaar kan zij haar gevoel zo mooi verwoorden, dat de lezer precies weet wat ze bedoelt.

Bij de beschrijvingsopdracht wist ik niet goed wat ik moest opschrijven. Zo'n bundel valt eigenlijk niet samen te vatten en onderwerpen als 'thematiek' kwamen later aan bod. Daarom heb ik gekozen voor een soort uitgebreide inhoudsopgave.

De verdiepingsopdracht vond ik erg lastig. Je inzicht in gedichten wordt zwaar op de proef gesteld en ik moest dan ook regelmatig erg mijn best doen om de juiste betekenissen eruit te pikken. Ook vond ik de verdieping te uitgebreid. In feite heb ik vier keer hetzelfde gedaan en dat was erg veel werk.

Toch vind ik het achteraf gezien een leuke opdracht. Wanneer ik namelijk een gedicht lees dat ik niet snap, leg ik het aan de kant en spreekt het mij niet aan. Nu ik echter gedwongen wordt mij meer te verdiepen in zo'n gedicht, blijkt hier veel meer in te zitten dan ik op het eerste gezicht zou denken. Hierdoor heb ik voor verscheidene gedichten opmerkelijk meer waardering gekregen.

Er waren wel gedichten die mij direct aanspraken, zoals 'Dochter, dochter (1) & (3)'. Dit zijn dan ook toegankelijke gedichten, die niet teveel energie kosten om te doorgronden.

Boekverslag **Klaarlichte dag** (Anna Enquist)

Monique Vulto

© havovwo.nl (april 2003)

Bijlage.

Dochter, dochter (2)

- 1 Een bonte kraai zou ik willen zijn,
bij het minste vermoeden van onrecht
of herrie: op de vleugels, geeft niet
waarheen.
- 5 Of een windmolen. Ze zouden eens zien
wat ik ervan dacht, op Nationale
Molendag.
- Het liefst een rivier die overal omheen
en door kon. De ergste woede eruit
10 gebeukt in de waterval, nu langzaam
en sluw.
- Ik nam de verhitte kinderen
mee, hield ze vast, gaf ze eten
en droeg ze naar zee. Eenmaal daar
15 zijn we alles vergeten.

Sportpark de kwakel

- 1 Het bot kraakte en brak. Er stond wind
over het veld, tegen elf jongens blies
de bries van zondag, hijgden zware mannen.
- De rechthoek van gras lag in dijken tussen
5 een zee van glas. De jongens waren vers
en pas begonnen, wat wisten zij van mist,
van polderwoede, wraak van uitgezogen
land. Stampende benen doen de aarde
schudden. Botsing. Val. De kudde steigert
10 en wordt stil. Zes vrienden dragen
onze zoon het gras af. Wij volgen
langzaam wadend, drenkelingen, wiegend
in een onbegrepen maat. Zij wijken weg
en staren. In de wedstrijd valt en wak.
15 Onder de naakte lampen weten wij:
het kraakte; zegt de dokter: ja, het brak.

Dochter, dochter (3)

- 1 Nu ben ik toch thuis zeg je,
wel twee dagen. Ik noem dat
geen thuis-zijn, een benauwd
verblijf is het. Op het bed zit ik
5 naast je, dat is waar, vandaag
en ook morgen. In de ketelkast
vind ik de kleine schoenen,
de donkerblauwe, maat twee-
en-twintig; sta ik weerloos
10 in tranen hoewel je beneden nog
bent onder je naam in wat heet
je eigen bed, twee dagen zeg je.

Reizen

- 1 Een schoorvoetende reiziger
van het bed naar de tafel
die mijn zware armen steunt.
- Het papier drinkt de inkt.
5 De woorden willen wel weg,
ze verheugen zich op roomwitte
geribbelde stranden, op de lichtflits
van een omzweepende bladzijde.
Wie zullen ze zoenen in het donker,
10 wie zal hen zien. Reislustig
zijn ze, de woorden, ze verdringen
zich voor de uitgang.
- Van het bed naar de keuken
maak ik de kleine rondreis
naar de tuin naar de tafel.

Boekverslag **Klaarlichte dag** (Anna Enquist)

Monique Vulto

© havovwo.nl (april 2003)

Het kind uit vijfenveertig

- 1 *Mijn vader had twee levens. Eén kort en vlammend, zonder mij. En één daarna. Mijn vrijheid was een plicht.*
- Ik speelde in een pasgeboren luwte;*
- 5 *wat ik voor vol aanzag was innerlijk ontwricht. Verhalen gingen onvoorspelbaar dicht en vragen ketsten terug. Ik zweeg. Als ik aan tafel zat stond er een horde hol van honger in mijn rug. Ik at.*
- 10 *Hij nam een boot. Geen vijand kan op open water schuilen. Mijn vader klemde in zijn vuisten schoot en roer.*
- Gevangen in een cel van hout dwong hij de vrede af. Hij vocht met storm.*
- 15 *Opluchting dreigde als een tweede dood.*
- Mijn vader had twee levens: één sloeg zijn brandmerk in het ander en het ander joeg een schaduw over mij.*
- Ik ging aan land, ik voel de wind*
- 20 *en in die schaduw ben ik vrij.*

Krimp

- 1 *Hoe de dagen mij ontkomen, steeds waait er een nieuwe tegen het raam.*
- Een somber kind in de keuken eet niet meer uit mijn pannen. Zeldzaam*
- 5 *is het oude leven dat voelt als immer.*
- Intussen verwaaien mijn uren, ze zijn de echte, wat tegen mijn raam slaat*
- is het echte leven, het huidige, dat van mij, dat van mij eet.*